

ПУСТОВА Н.О.

канд. екон. наук, доцент

доцент кафедри зовнішньоекономічної діяльності

Херсонський національний технічний університет

Бериславське шосе, 24, м. Херсон, Україна, 73008

E-mail: nataliia.pustovaja@gmail.com

ORCID: 0000-0001-8516-4693

ПОЛОСЬМАК К.О.

студентка

Херсонський національний технічний університет

Бериславське шосе, 24, м. Херсон, Україна, 73008

E-mail: polosmak.e@ukr.net

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ УКРАЇНИ: ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

Актуальність. Євроінтеграційний курс України та інтеграція економіки держави у світове господарство значною мірою залежать від наявних експортних ресурсів країни. Запорукою успішного розвитку і глобального позиціонування України є ефективний та конкурентоспроможний розвиток сільського господарства.

Актуальність проблеми – стимулювання розвитку державної бюджетної підтримки аграрного сектора економіки у забезпеченні євроінтеграційного курсу України.

Мета та завдання. В умовах реформаторського руху України в напрямку вступу до Європейського Союзу та вибору європейського шляху розвитку, аграрний сектор економіки займає одне з провідних місць, завдяки якому можливе вирішення проблем підняття економіки держави та забезпечення перспективного розвитку інших галузей економіки

Метою статті є оцінка національних умов і факторів щодо впровадження європейських принципів побудови державно-господарських відносин в сфері сільського господарства.

Основою вирішення цих завдань є широке висвітлення агропромислового комплексу як основи для розвитку, який дасть змогу забезпечити вихід на новий рівень господарювання, запровадити європейські принципи побудови відносин між фермерами та державою, створити певні програми підтримки сільського господарства та найголовніше - забезпечити стабільність економіки держави.

Результати. Державна бюджетна підтримка є основним напрямом державного регулювання сільського господарства, дозволяє ліквідувати дисбаланс в товарообміні сільського господарства з іншими галузями економіки, забезпечити ефективне функціонування сільськогосподарського виробництва в цілому.

Досліджено проблеми розвитку та реалізації експортних можливостей підприємств агропромислового комплексу України. Проаналізовано тенденції та визначено основні напрями впровадження євроінтеграційних принципів господарювання в сучасних умовах.

Висновки. Пріоритетним та стратегічно важливим сектором економіки України традиційно залишається агропромисловий комплекс. Тому повноцінне використання його експортного потенціалу відіграватиме ключову роль в інтеграції України в світовий економічний простір.

Перспективи майбутніх досліджень в сфері впровадження європейських принципів господарювання пов'язані з пріоритетністю розвитку регіонів, результативністю проведених реформ та ефективністю розвитку агропромислового комплексу в контексті його державної підтримки.

Ключові слова: агропромисловий комплекс, європейські принципи, Угода про асоціацію, децентралізація, сільське господарство, агроінновації, стратегічні аспекти розвитку сільського господарства.

PUSTOVA N.O.

PhD in Economics, Associate Professor

Associate Professor of department of foreign economic activity

Kherson National Technical University

Beryslavske shose, 24, Kherson, Ukraine

E-mail: nataliia.pustovaja@gmail.com

ORCID: 0000-0001-8516-4693

POLOSMAK K.O.
student
Kherson National Technical University
Beryslavske shose,24, Kherson, Ukraine
E-mail: polosmak.e@ukr.net

EUROINTEGRATION ORIENTATION OF UKRAINE: STATE SUPPORT OF THE AGRARIAN SECTOR OF THE ECONOMY

Topicality. The eurointegration course of Ukraine and integration of economy of the state in a world economy to a great extent depend on the present export resources of country. The mortgage of successful development and global keeping of Ukraine is effective and competitive development of agriculture.

The actuality of problem of stimulating the development of state budget support of the agrarian sector of the economy in ensuring the eurointegration of Ukraine.

Aim and tasks. In the conditions of reformative motion of Ukraine in direction of entering into European Union and choice of way of development, the agrarian sector of economy occupies one of leading places, which a possible decision of problems of raising of economy of the state and providing of perspective development of other industries of economy is due to.

The purpose of the article is to assess the national conditions and factors regarding the implementation of European principles for the construction of state economic relations in the field of agriculture.

Basis of decision of these tasks is wide illumination of agroindustrial complex as backgrounds of development which will enable to provide an output on the new level of manage, inculcate European principles of construction of relations between farmers and state, to create the certain programs of support of agriculture and more main all - to provide stability of economy of the state.

Research results. State budget support is the main direction of state regulation of agriculture with other branches of the economy, to ensure the effective functioning of agricultural production in general.

Investigational problems of development and realization of export capacities of enterprises of agroindustrial complex of Ukraine. tendencies and certainly basic directions of introduction of eurointegration principles of manage are analysed in modern terms.

Conclusion. By priority and strategically the important sector of economy of Ukraine traditionally is an agroindustrial complex. Therefore the valuable use him export potential will play a key role in integration of Ukraine in outer economic space.

Prospects for future research in the field of implementation of European principles of management are related to the priority development of the regions, the effectiveness of the reforms implemented and the effectiveness of the development of the agro-industrial complex in the context of its state support.

Keywords: agro-industrial complex, European principles, Association Agreement, decentralization, Agriculture, agronomy, strategic aspects of agricultural development.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями.

За останній період часу тема євроінтеграції привернула увагу великої кількості науковців. Це пояснюється тим, що в Україні відбуваються реформаторські рухи в напрямку вступу до Європейського Союзу та вибором європейського шляху розвитку, за якого має відбутися поступова переорієнтація усіх сфер діяльності. Аграрний сектор економіки України займає одне з провідних місць, завдяки якому можливе вирішення проблем підняття економіки та забезпечення її стрімкого розвитку, що в свою чергу забезпечить перспективний розвиток інших галузей економіки.

З огляду на сучасне геополітичне та економічне становище України процес її європейської інтеграції є не лише результатом свідомого вибору народу та політичного керівництва країни, а й об'єктивною реальністю.

Аналіз останніх публікацій по проблемі. Останнім часом На дослідженнях проблем реалізації європейських принципів та підтримки аграрного сектора економіки зосереджена сьогодні значна увага багатьох вітчизняних науковців. Цим проблемам присвячені окремі праці О.Л. Алейнікова, В.М. Гейця, О.П. Катеринича, М.І. Сахацького, В.О. Точиліна, О.В. Шубравської та інших.

Оцінка проблем, перспективи розвитку експортного потенціалу підприємств агропромислового комплексу України відображені в наукових працях П.Т. Саблука, П.І. Гайдуцького, А.І. Гордійчука, А.М. Кандиби, В.В. Юрчишина та інших.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Проте, незважаючи на численні нормативно-правові акти, наукові доробки і публікації, на даний момент розвитку в Україні все ще продовжується процес еволюції та розвитку сільського господарства, який супроводжується як наявністю суперечностей, так і поглядами на його ефективний розвиток, що зумовлює необхідність більш чіткого формулювання реалій та перспектив розвитку.

Формулювання цілей дослідження (постановка завдання). Саме тому метою статті й стало висвітлення агропромислового комплексу як основи для розвитку, який дасть змогу забезпечити вихід на новий рівень господарювання, запровадити європейські принципи побудови відносин між фермерами та державою, створити певні програми підтримки сільського господарства та найголовніше - забезпечити стабільність економіки держави.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Сільське господарство у сучасних умовах є однією з найбільш важливих галузей вітчизняної економіки. У силу підвищеної чутливості до впливу різного роду ризиків, сільське господарство потребує певної державної підтримки. Тому, одним із чинників успішного розвитку сільського господарства є державна підтримка - її ефективна реалізація сприяє прискоренню темпів зростання обсягів сільськогосподарського виробництва та підвищенню конкурентоспроможності галузі.

Державна бюджетна підтримка є основним напрямом державного регулювання сільського господарства. Вона дозволяє істотно пом'якшити наслідки нееквівалентності в товарообміні сільського господарства з іншими галузями економіки, забезпечити ефективне функціонування сільськогосподарського виробництва України в цілому [8]. До основних проблем державної підтримки сільського господарства в Україні відносять:

- відсутність довіри до держави з боку сільгоспвиробників;
- недостатній рівень впливу заходів бюджетної підтримки на розвиток вітчизняного сільського господарства.

Це обумовлено тим, що програми бюджетної підтримки в Україні страждають від постійного недофінансування; а також, правила розподілу бюджетних коштів за відповідними програмними підтримками зазвичай схвалюється на щорічній основі і часто змінюється з року в рік (тобто виробники сільськогосподарської продукції часто не отримують підтримки, коли вона їм терміново потрібна).

В Україні започаткована Урядова програма підтримки сільського господарства. Значне місце в ній приділено фінансовій підтримці сільгосптоваровиробників. Під цю програму підпадає бюджетна дотація для розвитку сільгосптоваровиробників та стимулювання виробництва сільгосппродукції, що встановлена ст. 161 Закону від 24.06.04 р. № 1877-IV «Про державну підтримку сільського господарства України». У 2018 році на цю програму виділено 945 млн. грн., що майже у 5 разів менше, ніж у 2017-му.

За цією ж програмою підтримки садівництва та виноградарства (300 млн. гривень) очікується наприкінці року вийти на показник понад 3 тис. га нових садів та виноградників.

А 1 млрд.грн. виділено на компенсацію 25% вартості сільгосптехніки – це можливість 20% зростання українського сільгоспмашинобудування та модернізації фермерських господарств.

Один із прогнозованих результатів від програми розвитку фермерства (майже 1 млрд.грн.) – збільшення кількості фермерських господарств і їх об'єднання в кооперативи шляхом співфінансування бізнес-проектів (до 70% вартості обладнання).

Серед ефектів від програми підтримки тваринництва – збільшення поголів'я ВРХ (велика рогата худоба), покращення генетики та підвищення продуктивності, збільшення пропозицій м'яса на внутрішньому ринку, зростання обсягів виробництва молока [2].

Особливості цьогорічних програм – максимальне спрощення, дебіюкратація процедур та мінімізація участі чиновників у процесі розподілу завдяки залученню до нього фінансових установ.

До речі, торік ця програма включала також часткову компенсацію вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва (п. 3 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки сільськогосподарських товаровиробників у 2017 році, затвердженого постановою КМУ від 08.02.17 р. № 77).

Але необхідно також враховувати і корупційні прояви, наявність обмежень та ускладнень для доступу до програм бюджетної підтримки для сільгоспвиробників.

Світовий досвід переконує, що основою створення раціонального та стійкого, економічного збалансованого сільськогосподарського виробництва є цілеспрямована державна підтримка, особливо агропромислового комплексу.

Агропромисловий комплекс відіграє провідну роль у розвитку економіки України, оскільки володіє чітко вираженими конкурентними перевагами, демонструє зростаючі тенденції діяльності та займає істотну частку в експорті країни. Якщо загальний обсяг експорту товарів України за останні роки поступово збільшується (у 2018 р. збільшення на 4073,3 млн. дол. США у порівнянні з 2017 р.), а обсяг агро продовольчого експорту в середньому збільшився на 11,6%, то частка останнього в загальному обсязі експорту країни значно високою та зросла до 39,3% у 2018 р. Це свідчить про значний експортний потенціал сільського господарства та є базою активізації роботи переробних підприємств харчової промисловості та інших підгалузей сільськогосподарського виробництва [12].

Подальший розвиток галузі пов'язаний із процесом євроінтеграції України. Агропромисловий сектор України з його основною складовою – сільським господарством є базисним в національній економіці, формуючи фактори стійкості та незалежності держави.

Нині у сфері державної підтримки агропромислового комплексу України визначають такі основні напрями:

- розробка та реалізація різних програм розвитку сільського господарства;
- підтримка сільськогосподарських товаровиробників за рахунок дотацій, субсидій і субвенцій;
- надання виробникам кредитів і позик на пільгових умовах; страхування аграрної галузі;
- розвиток зернового потенціалу.

Важливе значення мають не лише обсяги державної підтримки, а й механізми її надання. Механізм державної підтримки аграрного сектору регулюється Законом України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» [3] та законодавчими актами наступних періодів і Законом України «Про державну підтримку сільського господарства України» [4], а порядок витрачання бюджетних коштів щорічно визначається окремими постановами Кабінету Міністрів України.

Для переважної більшості вітчизняних малих і середніх сільгоспідприємств також існують проблеми забезпечення відповідності власної продукції європейським стандартам, оскільки процеси адаптації законодавства у сфері технічного регулювання та санітарних заходів потребують не тільки тривалого часу, але й значних матеріальних ресурсів.

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та країнами ЄС, а також створення в рамках цієї Угоди Зони вільної торгівлі (ЗВТ) з Європейським Союзом є важливими чинниками розвитку аграрної галузі, оскільки для України відкриваються перспективи поступового освоєння ринку країн ЄС вітчизняними компаніями, підвищення рівня якості, безпечності, екологічних характеристик української продукції АПК, покращення стану продовольчої безпеки держави. Тому для України постає завдання вироблення механізмів державної політики щодо підвищення ефективності використання наявного потенціалу аграрного сектору економіки, його адаптації до нових умов, з урахуванням можливих ризиків, які виникатимуть внаслідок лібералізації зовнішньоторговельних відносин з європейськими країнами [9].

Відомо, що в ЄС створені певні умови завдяки фінансового інжинірингу із інструментів Європейських структурних та інвестиційних фондів, зокрема через їх спільні з Європейською Комісією ініціативи JASPERS, JEREMIE, JESSICA, JASMINE, які безпосередньо допомагають розвиватися регіонам, спеціалізуються на тій сфері, яка є перспективніша з погляду економіки. На території України, а саме на півдні, це агропромисловий комплекс, який, на жаль, дуже повільно розвивається. Але певно завдяки євроінтеграції України до ЄС допоможе виправити цю ситуацію.

На основі методології теорії регіонального розвитку є можливість:

- 1) виявляти тенденції розвитку регіонів;
- 2) розробити моделі й механізми регіонального розвитку;
- 3) прогнозувати результати реалізації галузевих і локальних реформ;
- 4) напрацювати алгоритми реалізації системних реформ.

З огляду на стратегічний вибір євроінтеграції, концептуальні засади реформування регіонального управління в Україні мають відповідати європейським нормам і стандартам територіального управління. Такий підхід дозволить задіяти нові (випробувані світовою практикою) організаційні та інституційні механізми й інструменти реалізації регіональної політики; диверсифікувати джерела, запровадити нові підходи до надання бюджетних коштів і фінансування регіонального розвитку; розширити можливості регіонів щодо залучення приватного капіталу, коштів міжнародних фондів для фінансування регіональних і міжрегіональних проектів.

Формування інтегрованого механізму публічного управління регіональним розвитком вимагає реалізації таких завдань: по-перше, розвинути засади застосування в Україні європейських стандартів

врядування на регіональному рівні у безпосередньому взаємозв'язку з принципами демократичного врядування; визначити вплив спільної регіональної політики ЄС на удосконалення механізмів регіонального управління у країнах-членах ЄС; висвітлити методологію імплементації європейських стандартів регіонального управління в державно-управлінській практиці України; проаналізувати інституційне та інструментальне забезпечення реформування системи регіонального управління в Україні на європейських засадах; на основі комплексного підходу щодо проведення реформування системи регіональної влади розробити пропозиції щодо удосконалення регіонального управління. Закон України «Про засади державної регіональної політики» визначає регіональний розвиток як процес соціальних, економічних, екологічних, гуманітарних та інших позитивних змін у регіонах [5].

Входження економіки України у світовий економічний простір розглядається як новий етап розвитку держави, яка має позиціонувати себе як держава з відкритою економікою, що водночас захищає прийнятними методами свій внутрішній ринок. Відповідно вона має взяти на себе певні зобов'язання, гармонізувати своє законодавство з міжнародними нормами і вимогами, щоб інтегруватися у світове економічне співтовариство. У цілому перспективи для агропромислового комплексу України залежатимуть від успішного формування та реалізації власної стратегії розвитку аграрного сектору. Розвиток агропромислового комплексу є масштабним завданням для України та базується на реалізації різних стратегій: екологічна, інвестиційна, інноваційна, інтеграційна, маркетингова, зовнішньоекономічна та іміджеві стратегії [11].

Екологічна стратегія має на меті забезпечення екологічно збалансованого розвитку аграрної сфери виробництва, відновлення природних систем. Вона є складовою загальної конкурентної стратегії, доповнює та взаємо функціонує із продовольчою та іміджевою стратегіями. Головними завданнями визначено досягнення позитивних зрушень щодо безпеки та якості продуктів харчування, запобігання деградації ґрунтів, водного і повітряного простору, сприяння збереженню природних ресурсів, переорієнтація аграрного сектору на екологоорієнтований вектор розвитку.

Результатом реалізації даної стратегії є

- збалансоване використання природно-ресурсного потенціалу;
- реалізація єдиної політики щодо раціонального використання природних ресурсів і їх відтворення;
- забезпечення екологічної безпеки як складової національної безпеки;
- реалізація міжнародних екологічно спрямованих угод;
- інтегрування екологічних і природничих засад у секторальні та галузеві програми розвитку;
- збереження земельних ресурсів;
- створення технологій для виробництва альтернативних джерел енергії на основі сільськогосподарської сировини;
- мінімізації шкідливого впливу процесів виробництва на довкілля через стимулювання запровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій [7].

Основною стратегічною метою інвестиційної стратегії є досягнення економічного зростання та сталого соціально-економічного розвитку шляхом реалізації ряду науково обґрунтованих стратегічних і тактичних завдань. Формування ефективного економічного механізму регулювання інвестиційного розвитку аграрної сфери як рушійної сили соціально-економічного прогресу розглядається в переліку найважливіших складових процесу забезпечення конкурентоспроможності в умовах впливу процесів глобалізації світової економіки, інтеграції України до ЄС та системних кризових явищ у національному господарстві. Реалізація даної стратегії передбачає розширення напрямів і джерел фінансування, переорієнтацію інвестиційного попиту, удосконалення форм та методів інвестування, обрання найпрогресивніших, що враховують інтереси всіх сторін-учасниць, максимізують їх очікувані вигоди та мінімізують і розподіляють ризики [10]. Метою інноваційної стратегії є досягнення економічного, організаційного та соціального ефекту шляхом за діяння механізмів державного регулювання. Найбільш важливим серед них є підвищення до обґрунтованого рівня обсягів державної підтримки наукових досліджень та опанування їх результатів в аграрному виробництві; формування у межах Національної аграрної інноваційної системи (НАІС) дієвої інфраструктури (зокрема, спеціальних агроекономічних зон, агротехнопарків, агрологістичних комплексів, інформаційних центрів тощо); створення національної системи інформаційних і консультаційних послуг для сільськогосподарських виробників щодо наявності та можливості використання агроінновацій; формування системи підготовки фахівців галузі, здатних сприймати і ефективно впроваджувати на практиці новітні розробки [1]. Впровадження агроінновацій, що

реалізуються в аграрній сфері, забезпечують прирощення економічного, екологічного і соціального ефектів. Особливість агроінновацій полягає у використанні в інноваційному процесі природних факторів і компонентів, які при цьому виступають безпосередніми об'єктами агроінноваційної діяльності. У такому контексті основними завданнями інноваційної стратегії розвитку аграрної сфери є її техніко-технологічна модернізація, забезпечення ресурсозбереження в галузі, підвищення якісних характеристик виробленої продукції, поліпшення екологічної складової сільськогосподарського розвитку. Отже, завдання реалізації даної стратегії – сформувати достатній запас конкурентних переваг, що забезпечують функціонування за умов несприятливих змін зовнішнього економічного середовища [6]. Важливому забезпеченню розвитку агропромислового комплексу України є формування іміджу держави шляхом реалізації відповідної стратегії, головними завданнями якої є подолання негативного сприйняття України у світі, забезпечення поступального розвитку нації та економіки в глобалізованому світі, формування та просування унікального образу, бренду. До конкурентних переваг розвитку можна віднести натуральні продукти, які можна без проблем отримати в будь-якому селі. Зовнішньоекономічна стратегія пріоритетними цілями визначає залучення іноземних інвестицій та розвиток підприємництва не лише із традиційними партнерами та провідними країнами світу, а й переорієнтацію на вивчення потреб інших агентів торговельних відносин. До головних завдань віднесено: формування оптимальних товарної та географічної структури експорту продукції; розширення номенклатури експорту й нарощування виробництва товарів, які є найбільш конкурентоспроможними на світових агропродовольчих ринках; нейтралізація ризиків географічної диверсифікації; збереження традиційних та залучення нових перспективних ринків збуту продукції [6].

Слід зазначити, що в Україні єдиної чіткої стратегічної програми розвитку агропромислового комплексу немає. Проте існує велика кількість затверджених угод, програм та стратегій, які торкаються питання розвитку експорту продукції агропромислового сектору.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Для України пріоритетним та стратегічно важливим сектором економіки традиційно залишається агропромисловий комплекс. Саме тому повноцінне використання експортного потенціалу агропромислового комплексу країни відіграватиме ключову роль в її інтеграції в світовий економічний простір.

Подальші дослідження порушених в статті проблем передбачаються в результативності проведених реформ, пріоритетності розвитку регіонів, аналізі розвитку економіки з погляду пріоритетності розвитку агропромислового комплексу та регулювання з боку держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року: /М-во аграр. політики та продовольства України. URL: <http://minagro.gov.ua/ark.?nid=16822> (дата звернення 03.05.2019).
2. Міністерство аграрної політики та продовольства України: веб-сайт. URL: <https://minagro.gov.ua/ua/> (дата звернення 03.05.2019).
3. Про Державний бюджет України на 2015 рік: Закон України від 29.12.2015 №80-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80-19> (дата звернення 02.05.2019).
4. Про державну підтримку сільського господарства: Закон України від 24.06.2004р. №1877-IV. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/1877-15> (дата звернення 03.05.2019).
5. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05.02. 2015 р. № 156-VIII .URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/156-19> (дата звернення 02.05.2019).
6. Проект національної стратегії розвитку експорту України. *Державна підтримка українського експорту*: веб-сайт. URL: <http://ukrexport.gov.ua/ukr/zed/strategy/ukr/4589.html> (дата звернення 02.05.2019).
7. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року: Закон України від 21.12.2010 р. №2818-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2818-17> (дата звернення 04.05.2019).
8. Державна підтримка і механізми її реалізації в АПК / Під ред. Н.А. Борхунова. – М.: Схід-А, 2008. – 224 с.
9. Шубравська О.В. Інтеграційні перспективи України: переваги і ризики для аграрного сектору / Шубравська О.В., Прокопенко К.О. // Економіка України. – 2014. – № 1., с. 85-88.
10. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / за ред. Ю. О. Лупенка, В. Я. Месель-Веселяка. – К. : ННЦ “ІАЕ”, 2012. – 182 с.

11. Стратегія як центральний елемент стратегічного менеджменту / Р. І. Завадяк, В. В. Попович, Л. М. Ціцак, Ю. О. Дідович, О. А. Федорович // Науковий вісник Ужгородського університету. – Ужгород, 2010. – Вип. 31: Серія: Економіка. – С. 154–158.

12. Державна служба статистики України: веб-сайт. URL: [http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua) (дата звернення 04.05.2019).

REFERENCES

1. Kontseptsiia Derzhavnoi tsilovoi prohramy rozvytku ahrarnoho sektoru ekonomiky na period do 2020 roku [The concept of State purpose-oriented programme of agro-industrial complex development for the period until 2020]. (n.d.). www.minagro.gov.ua. Retrieved <http://www.minagro.gov.ua> [in Ukrainian].

2. Ofitsiiny veb-sait Ministerstva ahrarnoi polityky ta prodovolstva Ukrainy.- Official website of the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine www.dotacii.minagro.gov.ua. Retrieved <http://www.minagro.gov.ua> [in Ukrainian].

3. Zakon Ukrainy vid 28.12.2014 №80-VIII «Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2015 rik»[Law of Ukraine dated December 28,2014 No.80-VIII «On the State Budget of Ukraine for 2015»] Retrieved <http://zakon2.rada.gov.ua> [in Ukrainian].

4. Zakon Ukrainy vid 24.06.2004 №1877-IV “Pro derzhavnu pidtrymku silskoho gospodarstva»[Law of Ukraine dated June 24,2004 No.1877-IV «On State Support to Agriculture»] Retrieved <http://zakon2.rada.gov.ua> [in Ukrainian].

5. Zakon Ukrainy vid 05.02.2015 №156-VII «Pro zasady derzhavnoi rehionalnoi polityky»[Law of Ukraine dated February 05,2015 No.156-VIII «On the Principles of State Regional Policy»] Retrieved <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/156-19> [in Ukrainian].

6. Proekt natsionalnoi stratehii rozvytku eksportu Ukrainy [Project of the National Strategy for Export Development of Ukraine]. (n.d.). ukrexport.gov.ua. Retrieved <http://ukrexport.gov.ua/ukr/zed/strategy/ukr/4589.html> [in Ukrainian].

7. Stratehiya ekolohichnoyi polityky Ukrainy do 2020 roku [The Strategy of Environmental Policy of Ukraine till 2020].(n/d). [uep.eu](http://www.uep.eu). Retrieved <http://www.uep.eu/ouractivity/strategy/2011/september/strategya-ekologichnopolitiki-ukrani-do.html>.

8. Borkhunov, N. (Eds). (2008). *State support and mechanisms for its implementation in the agroindustrial complex*. M.:Search-A.

9. Shubravska O.V. & Prokopenko K.O. (2014). Intehratsiyni perspektyvy Ukrayiny: perevahy i ryzyky dlya ahrarnoho sektoru [Ukraine’s integration Perspectives: Benefits and Risks for the Agrarian Sector]. *Ekonomika Ukrayiny –Ukraine economy, Vol.1, 85-88*[in Ukrainian].

10. Lupenko YU.O. & Mesel’-Veselyak V.YA. (2012). *Stratehichni napryamy rozvytku sil’s’koho gospodarstva Ukrayiny na period do 2020 roku*[Strategic directions of development of agriculture of Ukraine for the period till 2020]. Kyiv: NNTS «IAE» [in Ukrainian].

11. Zavadyk R.I., Popovych V.V., Tsitsak L.M., Didovych O.A. & Fedorovych J.F. (2010). Stratehiya yak tsentral’nyy element stratehichnoho menedzhmentu [Strategy as a central element of strategic management] *Scientific herald of Uzhgorod University, Issue 31, Ser. Economics, 154-158* [in Ukrainian].

12. Ofitsiiny veb-sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy.- Official website of the State Statistics Service of Ukraine www.ukrstat.gov.ua. Retrieved <http://www.ukrstat.gov.ua>[in Ukrainian].